

MIEJSCA PAMIĘCI

Toruń - [Skwer im. Oficerskiej Szkoły Marynarki Wojennej w Toruniu](#)

Skwer Oficerskiej Szkoły
Marynarki Wojennej

„Okraglak” to zakład penitencjarny w Toruniu, położony w Zespole Staromiejskim. Siedzibą Aresztu Śledczego jest zabytkowa, czteropiętrowa neogotycka rotunda. Jest to jedyny taki obiekt w kraju, ze względów architektonicznych. Początki aresztu śledczego to połowa XIX w., kiedy to władze pruskie podjęły decyzję o utworzeniu więzienia w mieście. Następnie, podczas II wojny światowej torturowano i przesłuchiowano tu schwytanych agentów alianckich i członków ruchu oporu.

„OKRĄGLAK”

THE CUSTODY OF TORUŃ

„Okraglak” is a penitentiary in Toruń. It is located in the Old Town. The headquarters of the Custody is a monumental, four-floor, neo-gothic rotunda, and it is the only object of this kind in the country, taking its architectural aspects into account. The beginnings of this jail are dated from the half of the 19th century. Then the Prussian authority took a decision to establish a prison in the town. Next, during the Second World War, not only captured alliance agents were tortured and interrogated here, but also members of the Resistance were treated in the same way.

TORUŃ DAWNO I DZIŚ
100 LECIE PRZYŁĄCZENIA TORUNIA DO POLSKI

MOST KOLEJOWY THE RAILWAY BRIDGE

Całkowita długość wynosi 977 m. Jest położony 2 km w dół rzeki od mostu drogowego im. general Elżbiety Zawackiej i 1,5 km w górę rzeki od mostu drogowego im. Józefa Piłsudskiego. Prace budowlane rozpoczęto w 1870 roku. Pierwotnie był to most kolejowo-drogowy i przez długi czas jedyny most w Toruniu. W czasie II wojny światowej był dwukrotnie wysadzany. W 1999 roku Rada Miasta Torunia podjęła uchwałę o nadaniu mostowi imienia Ernesta Malinowskiego – polskiego inżyniera drogowego i kolejowego, który żył w XIX wieku.

RATUSZ STAROMIEJSKI THE OLD TOWN HALL

Jest to główna budowla świecka Starego Miasta, budynek powstały w ciągu XIII i XIV wieku. Obecny kształt ratusza to efekt inwestycji budowlanej w latach 1391-1399, w stylu gotyckim i na podstawie przywileju wielkiego mistrza krzyżackiego Konrada von Wallenrode z 1393. Obecnie to główna siedziba Muzeum Okręgowego w Toruniu. W latach 50 i 60 XX wieku przeprowadzono w ratuszu generalny remont i adaptacje na potrzeby muzeum.

It is the main secular building of the Old Town – the building that was being erected in the 13th and 14th century. The present shape of this town hall is the result of a building investment conducted from 1391 to 1399 - in a Gothic style and on the basis of the privilege of the Grand Master of the Teutonic Order – Konrad von Wallenrode, dated from 1393. At present, it is the headquarters of the District Museum in Toruń. In the 1950s and the 1960s a major renovation as well as adaptations for the purposes of the museum were carried out in the Old Town Hall.

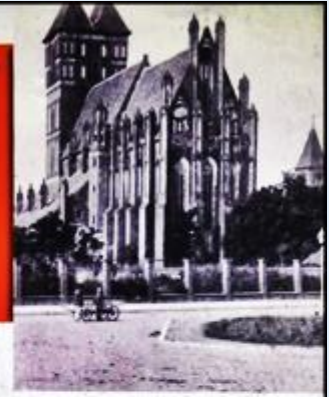
TORUŃ DAWNO I DZIŚ
100 LECIE PRZYŁĄCZENIA TORUNIA DO POLSKI

TORUŃ IN THE PAST AND TODAY
THE 100TH ANNIVERSARY OF INCORPORATING TORUŃ INTO

Kościół Świętych Apostołów Jakuba i Filipa to dawna fara Nowego Miasta Torunia. Świątynia była wznoszona w XIV i XV wieku. Ze względu na charakterystyczną bryłę, bogactwo detalu architektonicznego i wysublimowany układ przestrzenny wnętrza, kościół ten należy do najistotniejszych przykładów ceglanej architektury basenu Morza Bałtyckiego. Wewnątrz zachowały się: liczne malowidła, wieczny krzyż, figura Matki Boskiej oraz późnogotycki obraz – Pasja Toruńska. Podczas wojny północnej w 1703 wojska szwedzkie zrabowały dwa największe dzwony, a jeden z nich (Thorman) znajduje się do dziś w katedrze w Uppsali i jest obecnianajwiększym dzwonem średniowiecznym w Szwecji.

**KOŚCIÓŁ
ŚW.
JAKUBA** **ST.
JAMES
CHURCH**

The Church of St. Apostles James and Philip is an old parish church of the New Town of Toruń. The temple was being put up between the 14th and 15th century. On account of its characteristic solid body, the richness of architectural detail and a sophisticated spatial layout of the interior, this church belongs to the most important examples of brick architecture of the area of the Baltic Sea. Inside there have been: numerous paintings, an eternal crucifix, the figure of the Mother of God and also a late Gothic painting – Toruń Passion. During the Great Northern War in 1703, a Swedish army plundered the two biggest bells, and one of them, known as Thorman, has been in the cathedral in Uppsala. It is now the largest medieval bell in Sweden.

"TORUŃ DAWNO I DZIŚ"
100 LECIE PRZYŁĄCZENIA TORUNIA DO WOLNEJ POLSKI
"TORUŃ OF THE PAST AND TODAY"
THE 100TH ANNIVERSARY OF INCORPORATING TORUŃ INTO
FREE POLAND

**PANORAMA
WISŁAŃA
TORUNIA** **THE VISTULAN
PANORAMA
OF TORUŃ**

Rzeczna panorama Torunia jest jednym z jego symboli i znaków rozpoznawczych, ze względu na urok i harmonię widoku. Pełną, wiślana panoramę najlepiej ogląda się z punktu widokowego przy ul. Majdany na lewym brzegu Wisły, gdzie znajdował się w przeszłości początek obecnie nieistniejącego mostu, połączonego po stronie Starówki z Bramą Mostową. Granice najbliższej części wiślanej wyznaczają dwa mosty: drogowy im. Józefa Piłsudskiego oraz kolejowy im. Ernesta Malinowskiego. Między nimi zaś, możemy zaobserwować zabudowania toruńskiej Starówki. O specyfice panoramy toruńskiej decydują: katedra, kościoły, wieża Ratusza Staromiejskiego, ciągi kamienic i spichrzy, jak i również bramy i baszty miejskie, mury obronne, pozostałości zamku krzyżackiego i bastiony wraz z nabrzeżem Bulwaru Filadelfijskiego, stanowiącym miejsce spacerową wzdłuż całej Starówki.

**KOŚCIÓŁ
NAJŚWIĘTSZEJ
MARII
PANNY** **THE CHURCH
OF
THE VIRGIN
MARY**

Jest to murowana z cegły, trójnawowa, asymetryczna hala bez wieży. Prezbiterium ma kształt prostokąta, a jego wschodnia elewacja zwieńczona jest trzema ośmiobocznymi wieżyczkami. Przestrzeń pomiędzy wypełniają ażurowe szczytliki. Sklepienie kościoła jest gwiaździste. W latach 1938-1939 wikariuszem w kościele był błogosławiony ksiądz Stefan Wincenty Frelichowski, zmarły w Dachau w lutym 1945). Świątynia była pierwotnie franciszkańska. Następnie znalazła się w rękach protestantów. W wyniku wydarzeń z 1724 roku (tzw. tumult toruński), świątynia została odebrana luteranom i przekazana bernardynom. Od 1830 jest to kościół parafialny.

It is a three-naved and asymmetrical hall church without a tower, made of brick. The chancel is rectangular-shaped and its eastern elevation is ended with three small octagonal towers. The space in between is filled with openwork tops. The church's vault is stellar. Between 1938 and 1939 the blessed priest Stefan Wincenty Frelichowski, who died in Dachau in February, 1945, was a Vicar in that church. The temple was initially Franciscan. Subsequently, it became Protestant. As a result of the events dated from 1724 (the so-called „The Tumult Of Toruń”), the temple was taken away from Lutherans and it was transferred to the Bernardines. It has been a parish church since 1830.

"TORUŃ DAWNO I DZIŚ"
100 LECIE PRZYŁĄCZENIA TORUNIA DO WOLNEJ POLSKI
"TORUŃ OF THE PAST AND TODAY"
THE 100TH ANNIVERSARY OF INCORPORATING TORUŃ INTO

RUINY ZAMKU KRZYŻACKIEGO THE REMAINS OF THE TEUTONIC CASTLE

Zamek Krzyżacki w Toruniu to najwcześniejszy zamek krzyżacki na ziemi chełmińskiej - wznoszony w XIII i XIV wieku. Prawdopodobnie od początku była to siedziba komtura. 7.02.1454 torunianie jako członkowie Związku Pruskiego rozpoczęli nieudany szturm, a następnie oblężenie zamku; nazajutrz komtur Albrecht Kelb poddał się, a Rada Miejska zdecydowała o jego wyburzeniu. W okresie gowozitynym teren zamkowy był wykorzystywany jako bastion oraz wysypisko śmieci. Dopiero w 1966 roku ruiny zamku uporządkowano. Do dnia dzisiejszego zachowały się: wieża ustępowa (gdanisko) wraz z gankiem, fosa, dolne partie murów parteru (odcinek południowy) i ośmiobocznej wieży (stolp), a także piwnice.

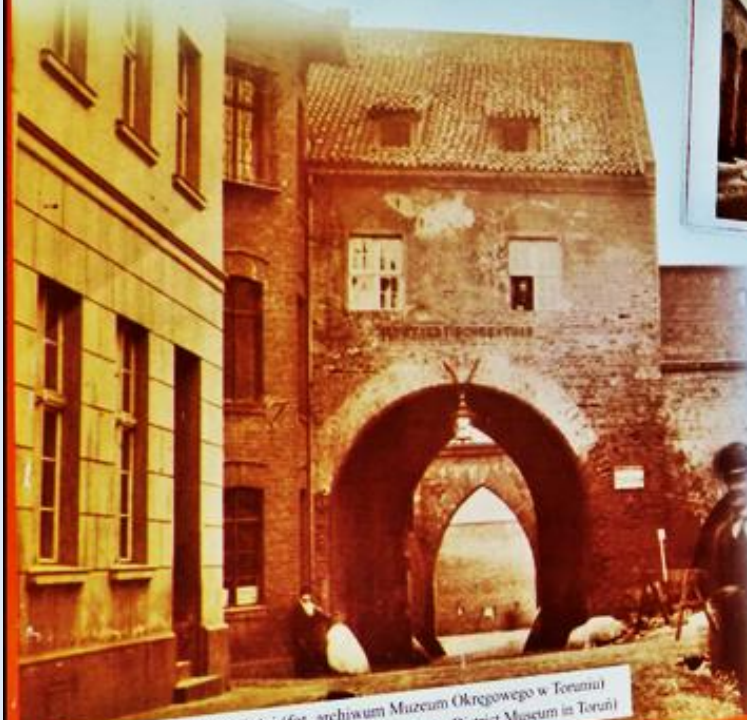
The Teutonic Castle in Toruń is the earliest Teutonic castle in the Chełmno Land. It was being put up from 13th till 14th century. Probably, from the very beginning it was the headquarters of a Teutonic commander. On 7th Febr.1454 the inhabitants of Toruń, as members of the Prussian Union, started an unfortunate assault, and later on the beleaguering of the castle. The following day, the Teutonic commander Albrecht Kelb surrendered, and the Town Council decided to pull the castle down. In modern times, the castle's area was used as a stronghold and a rubbish dump. It was not until 1966 that the remains of the castle were kept in order. Till the present day, the following elements have remained: the outer tower called a dansker 'gdanisko', with a porch, the moat, the lower parts of the ground floor's walls (the southern segment) and the walls of the octagonal (eight-sided) tower called bergfriends 'stolp', as well as many cellars.

TORUŃ DAWNO I DZIŚ
100 LECIE PRZYŁĄCZENIA TORUNIA DO WŁADZY POLSKIEJ

TORUŃ IN THE PAST AND TODAY
THE 100TH ANNIVERSARY OF INCORPORATING TORUŃ INTO

Brama Starotoruńska The Old Toruń Gate

Widok od strony wschodniej (fot. archiwum Muzeum Okręgowego w Toruniu)
The view from the east side (photo: the archive of the District Museum in Toruń)

Widok od zachodu
The view from the west side

Brama Starotoruńska
Wzniesiona w I poł. XIV w. w stylu gotyckim jako jedyna brama prowadząca ze Starego Miasta Torunia na zachód. W XV w. wybudowano przy niej barbakan w formie okrągłej, wieży o wysokości 5-6 pięter, umocnionej fosą i mostem zwodowym. Z wysuniętego ganka jego ostatniej kondygnacji przez specjalne otwory wrzucano na oblegających pociski i wylewano wrzące płyny. Barbakan został zniszczony przez wojska szwedzkie w czasie oblężenia miasta w 1703 r., wieża brama uległa rozbiórce w końcu lat osiemdziesiątych XIX w.

The Old Toruń Gate
Erected in the first half of the 14th century in the Gothic style, this is the only gate leading out of the Old Town to the west. In the 15th century a barbican was built by it, in the form of a circular tower 5-6 storeys high, strengthened with a moat and drawbridge. Missiles were hurled and boiling water poured on the besiegers through special openings on the protruding top floor gallery. The barbican was destroyed by the Swedish armies during the siege of 1703, and the tower gate was dismantled in the late 1880s.

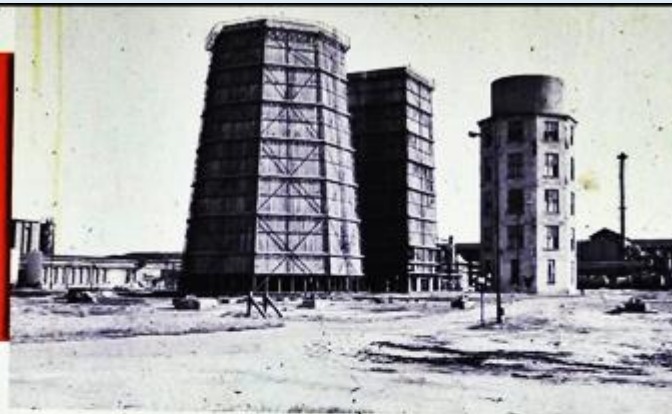

MOTOARENA MOTOARENA

Motoarena Toruń im. Mariana Rosego w Toruniu to stadion żużlowy, użytkowany przez Klub Sportowy Toruń. Poprzedni obiekt również nosił imię Mariana Rosego i służył żużlowcom od 1950. Pod koniec kwietnia 2009 nowy obiekt został oddany do użytku. W 2019 roku stadion Motoareny został wyróżniony jako „Obiekty Sportowe XX-lecia”.

Motoarena Toruń of Marian Rose is a speedway stadium, used by the Sports Club of Toruń. The previous object was also given the name of Marian Rose and it served speedway players from 1950 to the beginning of 21st century. At the end of April, 2009, a new object was put into service. Besides, in 2019, the stadium of Motoarena was awarded for „Sports Objects of the Last Twenty Years.”

TORUŃ DAWNEJ I DZIŚ
100 LECIE PRZYŁĄCZENIA TORUNIA DO POLSKI
TORUŃ IS THE PAST AND TODAY

zdjęcie: Jan Nitecki

[POWRÓT DO STRONY GŁÓWNEJ IKONOGRAFII](#)